

60. výročí vzniku zdravotnické školy v Příbrami

Jak to všechno začalo?

„V těžkých dobách německé okupace si vytkla tehdejší správní komise města Příbramě obtížný úkol doplnit síť příbramských škol dalším ústavem, který by vychovával dospívající dívky pro všechny úkoly ženy, matky, ženy v domácnosti i v povolání a poslání ve veřejném a společenském životě. A tak byl dán podnět k založení odborné školy pro ženská povolání nebo jak se tehdy říkalo „školy rodinné“ či „rodinky“. Veřejně neproklamovaným posláním této školy měla být za tehdejší politické situace i ochrana dívek před totálním nasazením do práce pro německý válečný průmysl.

Výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 28. září 1941 bylo povoleno otevření městské odborné školy pro ženská povolání v Příbrami – předchůdkyni nynější školy zdravotnické. Podmínky přijetí: dovršení 14. roku věku, absolvování nejméně III. třídy hlavní nebo střední školy, zdravotní způsobilost, protektorátní příslušnost a árijský původ.

Městská odborná škola pro ženská povolání v Příbrami (Städtische Fachschule für Frauenberufe in Pibrans) zahájila vyučování v I. ročníku dne 3. listopadu 1941. Nově zřízené škole propůjčilo ředitelství státního učitelského ústavu v Příbrami ve své budově (nynější obchodní akademie na Příkopech) 1 učebnu a 1 místnost v přízemí pro ředitelnu a současně i sborovnu. Ředitelství státní reálky uvolnilo v přízemí své budovy v Jiráskových sadech I/273 (nynější IV. základní škola) bývalou rýsovnu pro zřízení školní kuchyně. Do 1. ročníku nově zřízené školy bylo pro první školní rok přijato celkem 28 uchazeček ve věku 15-24 roků. Hlavními vyučovacími předměty byly: šití prádla a šatů, vaření a vedení domácnosti, praní a žehlení, vyšívání a práce ozdobné, nauka o potravinách, jazyk český, jazyk německý, dějiny vzdělanosti, počty, vychovatelství a péče o dítě, zdravotní věda, tělesná, hudební a výtvarná výchova.

Ve II. pololetí prvního ročníku bylo rozhodnutím ministerstva školství vyučování dějepisu a hudební výchovy nahrazeno dalšími hodinami německého jazyka, který se pak vyučoval celkem 6 hodin týdně.

Kruté období heydrichiády, stanné právo, přísně vyžadované a s německou důkladností kontrolované povinné projevy loajality Velkoněmecké říši, systematicky vyvolaný odpor českého lidu proti všem nepřátelům říše, proti komunismu a „židobolševismu“ těžce doléhaly na veškerou činnost školy. Příznivým okolnostem a taktickému vedení školy možno vděčit za to, že škola prošla těmito chmurnými dny bez brutálních zásahů německých orgánů, kterými bylo krutě postiženo např. místní gymnázium, jehož ředitel dr. J. Lukeš a student A. Stočes byli popraveni tábořským gestapem.

Kromě dvouleté odborné školy pro ženská povolání byly ve školním roce 1942/43 otevřeny ještě dvě třídy roční školy rodinné, která připravovala dospívající dívky pro nejnужnější povinnosti ženy a matky v rodině a domácnosti. Celá škola se přestěhovala do přízemí místní reálky v Jiráskových sadech 273.

Ve školním roce 1943/44 se škola znovu stěhovala, a sice do přízemí a I. poschodí gymnázia v Jiráskových sadech č. 113. Avšak počátkem září 1944 bylo na celé škole vyučování zcela zastaveno, aby mohli být schopní učitelé i žákyně nasazeni do práce.

V předjaří 1945 přišli do Příbrami němečtí uprchlíci z Polska a východního Německa. Uprchlíci si přivezli na malých vozítkách i na selských povozech s koňskými potahy trosky svého majetku, zaplnili školní dvůr a přilehlé parky před školou i v Zátíši, usadili se v budově školy a zůstali zde až do konce války.

Zařízení školy pak bylo přemístěno do 2 místností bývalého sirotčince (nyní Agrobanka) a do bývalé kavárny „Na Příkopech“, kde bylo 5. června 1945 zahájeno náhradní vyučování žákyň, které se přihlásily ke studiu na školní rok 1944/45. Toto náhradní vyučování skončilo dne 19.7.1945. V budově školy byli po odchodu uprchlíků z Polska a východního Německa umístěni příslušníci sovětské armády.

Pravidelné vyučování bylo zahájeno po prázdninách. I v tomto školním roce se naše škola stěhovala a dokonce dvakrát. Na počátku školního roku byla rozmístěna celkem v pěti budovách v různých částech města a po přeložení vysoké školy báňské do Ostravy se přestěhovala ještě koncem školního roku do báňskou školou uvolněné budovy pod Svatou Horou v Hrabákově ulici. To už měla škola celkem 7 tříd a byla rozšířena o živnostenskou pracovnu šití

šatů (PŠ) a o roční školu rodinnou (R). V živnostenské pracovně šití šatů nabývaly absolventky dvouleté odborné školy pro ženská povolání odborného výcviku k samostatné výdělečné činnosti v příslušné živnosti. Kromě odborných předmětů se vyučovalo v PŠ i jazyku ruskému, občanské nauce, počtům a vedení podniku i jazyku českému.

Ve školním roce 1946/47 byla škola rozšířena o jednoroční vyšší ženskou odbornou školu (JVŠ) a o šestiměsíční školu pro vedení domácnosti (ŠD). Účelem jednoroční vyšší ženské odborné školy bylo prohloubit všeobecné a odborné vzdělání absolventek ženských odborných škol a ročních škol pro abiturientky, aby bylo základem pro studium na státním ústavu pro vzdělávání učitelek odborných škol pro ženská povolání hospodyňského oboru a na vyšších ženských odborných školách hospodyňského a sociálního směru ... Účelem šestiměsíční školy pro vedení domácnosti je teoreticky i prakticky vzdělávati a vychovávatí dívčí dorost pro jeho úkoly v rodině. Přijímají se žákyně, které v běžném školním roce dovrší 17. rok a starší.

Největšího rozsahu dosáhla OŠŽP ve školním roce 1948/49, kdy měla 9 tříd s 200 žákyněmi. Počátkem tohoto školního roku byl při škole poprvé otevřen roční doplňovací kurs (IV. ročník pro absolventky PŠ a JVŠ). Jeho účelem bylo doplnit všeobecné vzdělání tak, aby jeho absolventky mohly po úspěšně vykonané maturitní zkoušce pokračovat ve studiu na vysoké škole.

Počátkem dalšího školního roku byli do I. ročníku přijímáni již jen uchazeči a uchazečky ke studiu se zaměřením na vzdělávání vychovatelů, pěstounek v jeslích, učitelek mateřských škol. Dosavadní OŠŽP se začala postupně reorganizovat na školu sociálně výchovnou (přechodně nazývána také školou sociálně zdravotní) a pak vyšší školu sociální (VSS), stala se čtyřletou a studium bylo zakončeno maturitní zkouškou.

Naše škola se znovu stěhovala do budovy bývalého gymnázia v Jiráskových sadech I/113.

Reorganizace na vyšší sociální školu si vyžádala zásadní změny v učebním plánu. Byly zavedeny tyto vyučovací předměty: psychologie a pedagogika, filosofická propedeutika, sociální služby, národní hospodářství, politická ekonomie, psaní strojem atd.

Ve školním roce 1950/1951 bylo v našem městě otevřeno pedagogické gymnázium pro výchovu učitelek mateřských škol a tak při naší vyšší škole

sociální již nebyl otevřen I. ročník a všechny žákyně II. ročníku byly jako celek převedeny do pedagogického gymnázia.

Poslední reorganizace školy začala počátkem školního roku 1952/53 tím, že se vyšší sociální škola postupně od II. ročníku měnila na školu zdravotnickou, která měla být původně zaměřena na výchovu dětských sester. Ale brzy po zahájení vyučování se zaměření školy změnilo na obor zdravotních sester.

Ve školním roce 1953/54 se VSS stává již vyšší školou zdravotnickou - tříletou.

Od školního roku 1957/58 se stává školou čtyřletou s úředním názvem zdravotnická škola a od školního roku 1959/60 je nazývána střední zdravotnickou školou.

V roce 1955 byla ke škole přičleněna též závodní škola práce pro doškolení zdravotních sester, v r. 1956 šestiměsíční kurz pro sanitárky a v r. 1960 zahájeno vyučování v I. ročníku večerního studia zdravotních sester při zaměstnání, které bylo nejdříve čtyřleté a od r. 1962 pětileté. V r. 1961 otevřen při škole I. ročník pro studium oboru dětská sestra, v r. 1974 dvouleté denní studium pro ošetřovatelky (OŠ), v r. 1985 zahájeno vyučování v I. ročníku čtyřletého (denního) studia pro rehabilitační pracovníky (RP) a v roce 1986 I. ročník dvouletého pomaturitního kvalifikačního studia rehabilitačních pracovníků (PKS).

Přijímání uchazečů ke studiu bylo usměrňováno institucemi s rozhodujícím vlivem představitelů vládnoucího režimu dané doby. Za nacistické okupace nebyly ke studiu připuštěny uchazečky neárijského původu a děti rodičů říši nepřátelských. Po skončení II. světové války nesměly studovat děti kolaborantů, po roce 1948 zase děti reakcionářů, kulaků a nábožensky zatížených rodičů. O přijetí rozhodoval hlavně třídní původ, takže ani žákyně s vynikajícím prospěchem nesměly být ke studiu doporučeny ani na střední školu přijaty, nebyl-li jejich kádrový profil v pořádku.

Bohudík, tyto doby jsou snad již definitivně za námi. O přijetí uchazečů na střední školy rozhodují již jen jejich vědomosti, dovednosti a chování. Podle výsledků přijímací zkoušky rozhoduje o přijetí uchazečů již jen ředitel školy. A tak je snad možné věřit, že zašlé časy nacistické okupace a komunistické normalizace jsou již definitivně za námi a že i naše škola může podle nejlepšího vědomí a svědomí ředitele školy i jejích učitelů připravovat

své absolventy co nejlépe k úspěšnému zastávání zodpovědného povolání středních zdravotnických pracovníků.“ (Použit text F. Kuchaře „Ze školní kroniky“)

Potud historie naší školy do roku 1991 ožívá v Almanachu k 50. výročí vzniku školy.

K 60. výročí Střední zdravotnické školy v Příbrami bychom z podnětu ředitele školy Mgr. Václava Kočovského a pro lásku k této škole rádi přispěli k osvětlení její historie nejen po roce 1991. Výsledkem tohoto bádání bude jak mnoho inspirativních skutečností a zážitků, tak i vydání almanachu a školní slavnost. A tak budou pedagogové a studenti mapovat historii jednotlivých oborů, doplní přehled studentů a učitelů zanechavších stopu v této škole. Zajímavé jistě budou i rozhovory studentů s pedagogy, kteří na této škole strávili velkou část svého profesního života. Přínosné by mohlo být i porovnání, totiž jak školu vnímají pedagogové zralého věku a jak učitelé začínající. Chystáme se oslovit bývalé absolventy a popovídat si s nimi na téma „Co mi škola přinesla?“. V neposlední řadě ovšem prolistujeme školní kroniky.

Těšíme se, že toto vše přispěje k zamýšlené školní slavnosti. Tato škola, připravující studenty k pomoci druhým, oděná v pěknou fasádu a působící také svébytným interiérem, budovaná každodenní náročnou prací ředitelů a pedagogů, si to jistě zaslouží.

Zpracovala: Mgr. Bohdana Soukupová, v. r.